

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04 UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
ZESPÓŁ REALIZACJI 00 - 503 W A R S Z A W A
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17 TELEFAX 629 - 40 - 89
INTERNET: <http://www.cbos.pl> E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/126/124/96

ASPIRACJE EDUKACYJNE POLAKÓW. OCENA WYKSZTAŁCENIA NARODU I KOSZTÓW EDUKACJI

KOMUNIKAT Z BADAŃ

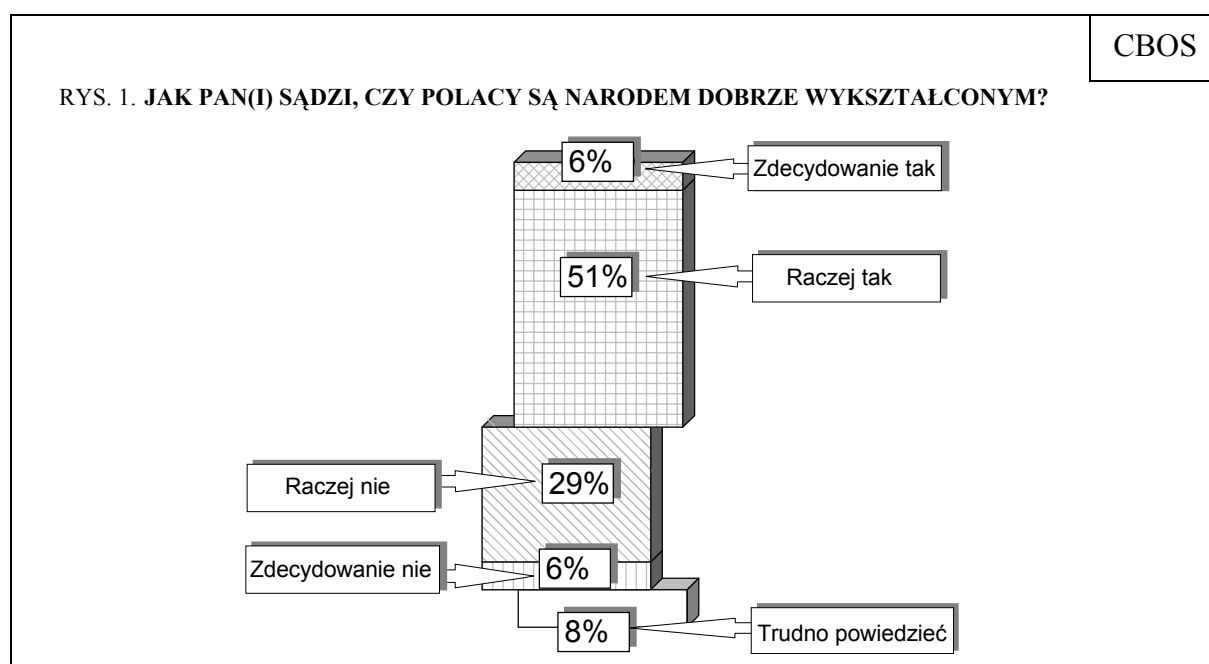
WARSZAWA, SIERPIEŃ '96

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

OCENA WYKSZTAŁCENIA POLAKÓW

Według raportu OECD, opublikowanego pod koniec 1995 roku, który dotyczy porównania poziomu analfabetyzmu funkcjonalnego wśród obywateli wybranych kilku państw, Polacy zajmują najgorsze, szóste miejsce. Aż 40% ankietowanych obywateli naszego kraju otrzymało najniższą ocenę w przygotowanych przez OECD testach rozumienia słowa pisanego¹.

W omawianym badaniu CBOS² nie zajmowaliśmy się weryfikacją poziomu edukacji polskiego społeczeństwa, lecz chcieliśmy się dowiedzieć, jak Polacy oceniają poziom wykształcenia swojego narodu.

Ponad połowa ankietowanych uznaje, że Polacy są narodem dobrze wykształconym, można więc powiedzieć, że opinia polskiego społeczeństwa o poziomie własnego wykształcenia nie pokrywa się z wynikami testów przeprowadzonych przez OECD. Należy jednak zaznaczyć, że jedna trzecia respondentów ma odmienne zdanie w tej sprawie.

¹ Źródło: „Literacy Economy and Society”; Results of the first IALS. OECD Statistic Canada 1995; za „Rzeczpospolita” nr 73 (4327) z 26.03.1996.’

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (72), 9-13 maja ‘96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności Polski (N=1152).

Opinie o dobrym poziomie wykształcenia obywateli naszego kraju przeważają w większości kategorii społeczno-demograficznych. Przekonanie o bardzo dobrym lub dobrym wykształceniu Polaków mają najczęściej osoby starsze (od 55 do 64 lat), robotnicy niewykwalifikowani, pracownicy fizyczno-umysłowi, renciści oraz mieszkańcy wsi i małych miast. Opiniom o dobrym wykształceniu narodu sprzyja też niskie wykształcenie respondentów; częstsze są one wśród osób z wykształceniem podstawowym niż wyższym.

Ważnym czynnikiem różnicującym oceny w tej kwestii są dochody gospodarstw domowych. Osoby o niższych dochodach częściej są zwolennikami poglądu, że Polacy są narodem dobrze wykształconym.

Inne proporcje zanotowaliśmy tylko w kilku grupach społeczno-demograficznych; opinia o niezbyt dobrym wykształceniu Polaków przeważa wśród uczniów i studentów, a także - w nieco mniejszym stopniu - wśród osób młodych (do 24 lat), pracowników umysłowych niższego szczebla oraz osób o relatywnie wysokich dochodach.

Tych spośród respondentów, którzy są przekonani o niskim poziomie wykształcenia Polaków, zapytaliśmy (było to pytanie otwarte) o przyczyny tego stanu. Najczęściej wymieniano wysokie koszty edukacji ponoszone przez rodziców, na które wskazał co trzeci zapytany. Na drugim miejscu listy powodów słabego wykształcenia narodu znalazła się ogólna zła kondycja szkolnictwa związana ze złą sytuacją materialną w oświacie, a na trzecim - szeroko rozumiana nieopłacalność nauki.

Tabela 1

w procentach

Jakie, według Pana(i), są przyczyny tego, że Polacy są słabo wykształceni?*	N=400
Duże koszty edukacji ponoszone przez rodziców	32
Ogólna zła kondycja szkolnictwa	23
Nieopłacalność zdobywania wykształcenia, niski prestiż, jaki daje wykształcenie	19
Zły program nauczania w szkołach	14
Brak woli do nauki, przyczyny osobowościowe	11
Uwarunkowania historyczne okresu PRL	7
Niewłaściwe postępowanie i kompetencje nauczycieli	6
Charakter narodowy Polaków	5
Uwarunkowania geograficzno - historyczne	4
Zła postawa rodziców	3
Odpowiedzi mówiące o zbyt wczesnym usamodzielnianiu się młodzieży	2
Inne odpowiedzi	8
Odpowiedzi nie na temat	4
Trudno powiedzieć	6

*Pytanie otwarte, respondent mógł udzielić maksimum trzech odpowiedzi, dlatego odsetki nie sumują się do 100.

Warto zwrócić uwagę na stosunkowo dużą różnicę pomiędzy odsetkiem wskazań na duże koszty edukacji a odsetkami wskazań na inne przyczyny niskiego poziomu wykształcenia Polaków. Widać więc, że jeśli już ankietowani przyznają, że poziom wykształcenia Polaków jest słaby, to głównych przyczyn upatrują w dużych kosztach, jakie trzeba ponieść, aby je zdobyć.

ASPIRACJE EDUKACYJNE SPOŁECZEŃSTWA

Wszystkich ankietowanych, niezależnie od tego, czy mają dzieci, czy też nie, pytaliśmy o to, jakiego wykształcenia pragnęliby dla swego potomstwa. Dotyczyło to poziomu i kierunku pożądanego wykształcenia. Należy zaznaczyć, że pytanie to po raz pierwszy zadaliśmy w listopadzie '93³.

Tabela 1

w procentach

Poziom wykształcenia	Jakiego wykształcenia pragnąłby(ęłyby) Pan(i) dla swoich dzieci?			
	dla córki		dla syna	
	XI '93	V '96	XI '93	V '96
Podstawowe	0	0	0	0
Zasadnicze zawodowe	2	2	4	3
Średnie ogólnokształcące	7	5	2	4
Średnie zawodowe	17	12	23	15
Policealne	5	6	2	3
Wyższe zawodowe	17	14	27	26
Wyższe magisterskie	47	59	38	47
Trudno powiedzieć	5	3	4	2

Na podstawie powyższych danych można stwierdzić, że ankietowani nie aprobują dla swoich dzieci poziomu wykształcenia niższego niż średni. Należy podkreślić, że w ciągu ostatnich trzech lat wzrósł odsetek respondentów, którzy chcieliby dla swoich dzieci wykształcenia wyższego magisterskiego (odpowiednio o 12 punktów w przypadku córek i o 9 punktów w przypadku synów). Zmniejszyła się natomiast popularność wykształcenia średniego zawodowego.

³ Wspólne badanie Centrum Badań Polityki Naukowej i Szkolnictwa Wyższego UW i CBOS [w:] „Aktualne problemy i wydarzenia” (41); 10 - 15 listopada '93; reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności Polski (N=1226). Wyniki badania zostały omówione w komunikacie CBOS: „Dążenia edukacyjne polskiego społeczeństwa”, styczeń '94.

Wzrostowi aspiracji edukacyjnych Polaków towarzyszą zmieniające się oczekiwania wobec systemu szkół. Zgodnie ze społecznymi oczekiwaniami, edukacja w coraz mniejszym stopniu powinna być zawężona do określonego profilu zawodowego.

Podobnie jak trzy lata temu, wykształcenie wyższe magisterskie wybierane jest częściej dla córek niż dla synów. W przypadku wykształcenia wyższego zawodowego oraz średniego zawodowego proporcja ta ulega odwróceniu. Dla przykładu: wykształcenie wyższe zawodowe niemal dwukrotnie więcej respondentów wybiera dla synów niż dla córek. Dysproporcja ta zaciera się, gdy pytamy o wykształcenie średnie zawodowe; dla synów wybrałoby je 15% ankietowanych, dla córek - 12%.

Na wybór rodzaju szkoły wyższej dla dziecka wpływ ma jego płeć. Jeśliby jednak potraktować łącznie wykształcenie wyższe magisterskie oraz wyższe zawodowe, to wówczas okaże się, że tyle samo ankietowanych pragnie wyższego wykształcenia dla swoich synów i dla córek. Po zsumowaniu wskazań na wykształcenie wyższe magisterskie i wyższe zawodowe okaże się, że w chwili obecnej 73% ankietowanych chciałoby dla swoich dzieci wyższego wykształcenia. W stosunku do badań sprzed trzech lat odsetek ten wzrósł o 8 punktów.

Jest zrozumiałe, że czynnikiem silnie różnicującym odpowiedzi na omawiane pytanie było wykształcenie respondentów. Osoby z wyższym wykształceniem znacznie częściej niż osoby z wykształceniem podstawowym lub średnim pragną, aby ich dzieci ukończyły studia wyższe.

Tabela 2

w procentach

Wykształcenie respondentów	Wskazania respondentów pragnących wykształcenia wyższego zawodowego oraz wyższego magisterskiego dla:	
	córki	syna
Podstawowe	60	60
Zasadnicze zawodowe	68	67
Średnie	83	83
Wyższe	95	99

Innym ważnym czynnikiem, różnicującym aspiracje edukacyjne, była samoocena warunków materialnych. Respondenci dobrze oceniający własne warunki materialne

stosunkowo częściej chcieliby dla swoich dzieci wykształcenia wyższego niż osoby z wykształceniem podstawowym oraz średnim. Taka sytuacja ma miejsce niezależnie od tego, czy pytamy o synów czy córki.

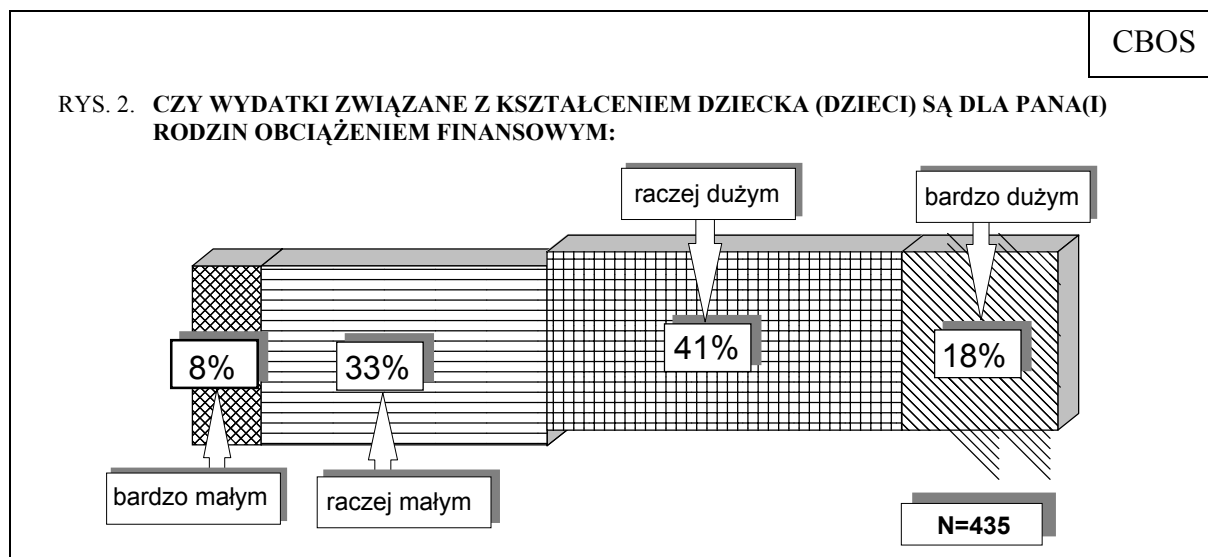
Samooceńca własnych warunków materialnych jest w oczywisty sposób powiązana z dochodami gospodarstw domowych. Badani o relatywnie wysokich dochodach (powyżej 426 zł na osobę) częściej wybraliby dla swoich dzieci wykształcenie wyższe. Dzieje się tak bez względu na to, czy pytanie dotyczy córek czy synów. Znamienne, że praktycznie każdy respondent mający wyższe wykształcenie chciałby, aby jego dzieci miały również ukończone studia.

Ciekawym zjawiskiem jest stosunkowo wysoka aprobatą wykształcenia średniego zawodowego wśród osób, które pochodzą z gospodarstw o najniższych dochodach (poniżej 150 zł na osobę). Przykładowo, ten rodzaj wykształcenia wybrałoby dla swoich synów 27% ankietowanych pochodzących z gospodarstw o najniższych dochodach i 9% spośród najlepiej zarabiających.

Należy dodać, że nieco inaczej układają się aspiracje edukacyjne dotyczące synów i córek, jeśli wyodrębnimy poziom wykształcenia wyższego zawodowego (zob. tabele aneksowe). Wyraźnie widoczna zależność dochodów w gospodarstwach domowych od wskazań na ten rodzaj wykształcenia występuje tylko wtedy, gdy pytamy o synów. Oznacza to, że wykształcenie wyższe zawodowe córek jest tak samo aprobowane w rodzinach o wysokich, jak i o niskich dochodach.

OCENA KOSZTÓW EDUKACJI

Wśród przyczyn niskiego wykształcenia Polaków ankietowani najczęściej wymieniali duże koszty edukacji ponoszone przez rodziców. Należy jednak pamiętać, że pytanie dotyczące tego problemu zadawane było respondentom niezależnie od tego, czy mają oni dzieci w szkołach czy też nie. Aby ustalić, czy rzeczywiście koszty kształcenia potomstwa są odczuwane przez rodziców jako duże, tych spośród respondentów, którzy mają dzieci uczące się w szkołach, zapytaliśmy, czy jest to dla nich duże obciążenie finansowe. Warto zaznaczyć, że pytanie to dotyczyło także respondentów, których dzieci uczą się w szkołach wyższych.

Dwukrotnie więcej rodziców odczuwa koszty kształcenia swoich dzieci jako bardzo duże niż bardzo małe, a ponad połowa łącznie ocenia je jako duże. Świadczy to, że edukacja dzieci stanowi znaczne obciążenie dla budżetów domowych.

Jest zrozumiałe, że ocena kosztów kształcenia potomstwa jest bardzo silnie związana z dokonywaną przez respondentów oceną własnych warunków materialnych. W grupie ankietowanych zadowolonych ze swego statusu materialnego zaledwie 6% odczuwa koszty edukacji swoich dzieci jako bardzo duże, natomiast wśród osób oceniających własne warunki materialne jako złe, odsetek takich odpowiedzi wzrasta do ponad jednej trzeciej (35%). Podobne zależności obserwujemy w przypadku dochodów w gospodarstwach domowych respondentów. Ogólnie, im wyższe są dochody liczone na osobę w rodzinie, tym mniej wskazań na duże obciążenia finansowe związane z kształceniem dzieci.

Jeśli chodzi o wiek, to koszty edukacji potomstwa najdotkliwiej odczuwają osoby starsze. W grupie respondentów młodych (25-34 lata) najrzadsze były odpowiedzi wskazujące na bardzo duże obciążenie finansowe edukacją dzieci. Jest to najprawdopodobniej związane z cyklem biologicznym, osoby w tym wieku mają najczęściej niewielką liczbę dzieci w szkołach, a poza tym dzieci te chodzą do najniższych klas szkół podstawowych.

Z grup społeczno-zawodowych stosunkowo najczęściej o bardzo dużym obciążeniu finansowym, jakie stanowi dla nich edukacja potomstwa, mówią rolnicy, najrzadziej zaś prywatni przedsiębiorcy. Warto odnotować, że o dotkliwych kosztach edukacji znacznie częściej niż inni mówią osoby z wykształceniem podstawowym.

Zrozumiałe, że ocena dotkliwości wydatków na naukę jest zróżnicowana w zależności od liczby dzieci i poziomu szkół. Stosunkowo najczęściej na duże koszty nauki (bardzo duże i duże łącznie) skarżą się rodzice mający dzieci w szkołach wyższych (82%). Jednak prawie co szósty z nich (18%) jest przeciwnego zdania, a 15% ocenia te koszty jako bardzo małe. Być może wynika to z tego, że część studentów zarabia na swoje utrzymanie, nie obciążając budżetu rodziców. Nie zmienia to faktu, że dla co trzeciej rodziny (36%) kształcenie dzieci na wyższym poziomie jest bardzo dużym wyrzeczeniem finansowym.

Tabela 3

w procentach

Typy rodzin	Czy wydatki związane z kształceniem dziecka (dzieci) są dla Pana(i) rodzin obciążeniem finansowym:				Razem
	bardzo małym	raczej małym	raczej dużym	bardzo dużym	N=426
Rodzice mający 1 dziecko tylko w szkole podstawowej	16	45	30	9	25
Rodzice mający 2 lub więcej dzieci tylko w szkole podstawowej	2	43	39	16	24
Rodzice mający dzieci tylko w szkołach zasadniczych zawodowych	0	21	49	30	6
Rodzice mający dzieci tylko w szkołach średnich	10	36	39	14	16
Rodzice mający dzieci tylko w szkołach wyższych	15	3	46	36	6
Rodzice mający dzieci (dziecko) w szkole podstawowej oraz dzieci (dziecko) w ZSZ	10	14	52	24	6
Rodzice mający dzieci (dziecko) w szkole podstawowej oraz średniej	5	28	48	19	10
Rodzice mający dzieci (dziecko) w szkole podstawowej oraz wyższej	0	15	49	36	3
Rodzice mający dzieci w szkole średniej lub ZSZ oraz w szkole wyższej	0	22	48	30	3

Na koniec warto podkreślić, że oceny kosztów kształcenia nie różnicują aspiracje edukacyjne ankietowanych rodziców. Nie wykryto żadnych istotnych statystycznie związków między pożądanym wykształceniem dla swoich dzieci a oceną obciążenia finansowego wydatkami na ich naukę.

Większość Polaków sądzi, że jesteśmy społeczeństwem dobrze wykształconym. W ciągu ostatnich trzech lat wzrosły aspiracje edukacyjne Polaków - zwiększył się odsetek respondentów, którzy chcieliby, aby ich dzieci ukończyły studia wyższe. Należy jednak zaznaczyć, że większość rodziców ocenia wydatki na naukę swoich dzieci jako znaczne obciążenie budżetu domowego.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Jak Pan(i) sądzi, czy, ogólnie rzecz biorąc, Polacy są narodem dobrze wykształconym? (%)

	Zdecydowanie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowanie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	51	29	6	8	1152
Płeć						
Meżczyźni	6	49	33	6	6	544
Kobiety	6	53	26	5	10	608
Wiek						
do 24 lat	1	42	40	8	8	178
25-34	2	54	33	5	5	212
35-44	7	50	31	5	8	257
45-54	6	54	27	7	6	182
55-64	8	61	20	5	6	160
65 lat i więcej	11	47	19	3	19	163
Miejsce zamieszkania						
Wieś	6	55	25	4	11	426
Miasto do 20 tys.	6	55	31	2	6	112
od 21 do 100 tys.	5	48	31	7	9	251
101-500 tys.	4	50	32	7	7	196
501 tys. i więcej mieszk.	9	45	32	9	5	167
Region						
Północny	5	56	28	5	5	140
Zachodni	11	42	28	11	8	121
Środkowozachodni	6	63	21	2	8	171
Środkowy	6	43	32	9	9	230
Wschodni	4	50	34	3	9	142
Południowo-wschodni	5	59	27	2	7	159
Południowo-zachodni	4	47	33	6	11	189
Wykształcenie						
Podstawowe	8	55	21	2	13	368
Zasadnicze zawodowe	6	55	28	5	6	303
Średnie	4	46	36	8	7	378
Wyższe	6	44	38	10	3	104
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	3	43	38	9	6	90
Prac. umysł. niż. szczebla	4	39	46	6	5	123
Pracownicy fiz.- umysł.	5	66	27	2	0	67
Robotnicy wykwalifikowani	2	61	22	9	6	102
Robotnicy niewykwalifik.	10	64	22	1	3	66
Rolnicy	1	57	27	3	11	80
Prywatni przedsiębiorcy	7	43	34	9	8	44
Bierni zawodowo						
Renciści	8	59	20	4	10	155
Emeryci	11	45	24	5	14	204
Uczniowie i studenci	2	38	36	15	9	70
Bezrobotni	5	53	26	4	13	77
Gospodynie domowe i inni	6	50	38	3	4	70
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	3	51	35	6	5	140
Sektor państwowy	7	51	31	6	5	128
Sektor prywatny	4	52	33	7	4	223
Spółdzielczość	2	60	17	14	7	34
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 150 zł	5	57	23	5	10	220
151 - 225	5	58	28	2	7	209
226 - 325	6	51	28	6	9	287
326 - 425	6	52	27	8	8	182
Powyżej 426 zł	7	37	40	9	7	181
Ocena własnych war. mater.						
Złe	6	51	28	5	10	375
Średnie	6	52	30	4	8	506
Dobre	5	49	30	8	7	271
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	4	47	32	5	11	83
Raz w tygodniu	6	52	28	5	9	669
Kilka razy w roku	5	52	30	5	8	300
W ogóle nie uczestniczy	8	45	31	11	6	98
Poglądy polityczne						
Lewica	6	53	32	5	4	255
Centrum	7	48	34	4	7	286
Prawica	4	51	29	6	7	313
Trudno powiedzieć	6	52	22	4	15	296

Tabela 2. Jakiego wykształcenia pragnął(ęła)by Pan(i) dla swojego syna? Proszę odpowiedzieć niezależnie od tego czy ma Pan(i) syna i w jakim wieku. 1 - zasadniczego zawodowego; 2 - średniego ogólnokształcącego; 3 - średniego zawodowego; 4 - policealnego (szkoła policealna lub pomaturalna); 5 - wyższego zawodowego; 6 - wyższego magisterskiego

	(%)							
	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	3	4	15	3	26	47	2	1145
Płeć								
Mężczyźni	2	3	18	3	25	47	2	538
Kobiety	4	4	13	3	27	46	3	608
Wiek								
do 24 lat	2	4	9	5	20	57	3	178
25-34	3	6	10	2	29	47	3	210
35-44	5	3	15	5	31	40	1	254
45-54	3	3	15	2	33	43	1	181
55-64	1	3	21	2	22	48	3	160
65 lat i więcej	5	1	21	2	19	48	5	163
Miejsce zamieszkania								
Wieś	4	5	21	3	22	41	4	424
Miasto do 20 tys.	6	0	16	4	19	53	1	112
od 21 do 100 tys.	1	2	10	3	31	50	2	249
101-500 tys.	0	7	13	3	33	43	2	193
501 tys. i więcej mieszk.	4	1	8	2	26	56	2	167
Region								
Północny	0	1	13	8	33	44	1	140
Zachodni	4	2	8	0	26	55	3	121
Środkowozachodni	8	2	23	1	20	42	1	171
Środkowy	1	3	10	1	28	53	4	228
Wschodni	2	5	17	3	28	44	1	140
Południowo-wschodni	7	6	16	3	19	45	4	159
Południowo-zachodni	0	4	18	3	28	44	3	185
Wykształcenie								
Podstawowe	5	6	22	3	20	40	4	366
Zasadnicze zawodowe	5	4	18	5	25	42	2	303
Średnie	0	2	11	3	34	49	2	373
Wyższe	1	0	0	0	24	75	0	104
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	2	1	1	32	64	0	90
Prac. umysł. niż. szczebla	0	0	10	1	35	52	2	122
Pracownicy fiz.- umysł.	0	3	9	9	36	39	3	66
Robotnicy wykwalifikowani	7	7	15	2	26	39	5	102
Robotnicy niewykwalifik.	0	12	21	2	35	30	1	66
Rolnicy	7	4	37	3	21	26	1	78
Prywatni przedsiębiorcy	0	6	8	5	20	61	0	44
Bierni zawodowo								
Renciści	6	3	21	4	22	39	5	154
Emeryci	3	3	18	1	21	51	3	204
Uczniowie i studenci	0	0	2	5	18	70	4	70
Bezrobotni	7	1	13	4	30	43	2	77
Gospodynie domowe i inni	4	5	13	5	24	47	1	70
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	0	5	7	3	37	46	1	140
Sektor państwowy	2	8	8	2	34	43	3	127
Sektor prywatny	2	3	17	3	26	47	2	222
Spółdzielczość	0	0	11	3	28	58	0	34
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	4	6	27	4	23	33	2	220
151 - 225	4	7	18	6	22	42	2	207
226 - 325	4	3	14	2	23	52	2	285
326 - 425	1	1	10	3	29	52	3	182
Powyżej 426 zł	0	1	6	2	37	53	2	178
Ocena własnych war. mater.								
Złe	3	6	18	2	27	41	3	373
Średnie	4	3	15	4	25	47	2	504
Dobre	1	3	10	3	28	54	2	268
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	5	6	15	2	20	51	2	82
Raz w tygodniu	4	4	15	4	26	45	3	665
Kilka razy w roku	1	2	16	2	28	47	3	298
W ogóle nie uczestniczy	0	5	11	3	28	52	0	98
Poglądy polityczne								
Lewica	1	2	19	2	28	46	0	255
Centrum	4	5	15	5	23	46	2	285
Prawica	1	3	8	2	31	53	2	310
Trudno powiedzieć	6	5	19	3	21	41	5	294

Tabela 3. Jakiego wykształcenia pragnął(ęła)by Pan(i) dla swojej córki? Proszę odpowiedzieć niezależnie od tego czy ma Pan(i) córkę i w jakim wieku. 1 - zasadniczego zawodowego; 2 - średniego ogólnokształcącego; 3 - średniego zawodowego; 4 - policealnego (szkoła policealna lub pomaturalna); 5 - wyższego zawodowego; 6 - wyższego magisterskiego

(%)

	1	2	3	4	5	6	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	2	5	12	6	14	59	3	1137
Płeć								
Mężczyźni	1	6	14	5	13	58	2	533
Kobiety	3	4	10	6	15	59	3	604
Wiek								
do 24 lat	1	5	10	8	11	64	3	178
25-34	2	6	11	4	13	62	2	206
35-44	0	6	8	7	19	58	2	252
45-54	2	4	13	7	12	61	1	181
55-64	3	6	17	3	16	53	3	159
65 lat i więcej	5	5	15	5	11	53	6	161
Miejsce zamieszkania								
Wieś	2	5	20	5	12	51	4	418
Miasto do 20 tys.	4	7	10	4	8	65	1	111
od 21 do 100 tys.	1	5	6	6	18	61	2	248
101-500 tys.	2	7	5	7	15	61	2	194
501 tys. i więcej mieszk.	1	2	7	5	15	67	3	167
Region								
Północny	0	3	12	8	22	54	1	140
Zachodni	5	6	6	2	16	63	3	121
Środkowozachodni	4	5	24	6	10	49	1	171
Środkowy	1	5	7	4	13	66	4	227
Wschodni	3	4	13	3	17	58	2	133
Południowo-wschodni	1	6	14	9	9	58	4	159
Południowo-zachodni	1	9	7	8	12	60	2	187
Wykształcenie								
Podstawowe	4	7	17	8	12	48	5	365
Zasadnicze zawodowe	2	7	14	7	15	53	2	295
Średnie	0	3	8	4	17	66	2	374
Wyższe	0	2	1	3	9	86	0	104
Grupa społ.-zaw. pracujący								
Kadra kier., inteligencja	0	2	1	3	11	84	0	89
Prac. umysł. niż. szczebla	0	0	7	7	19	69	1	121
Pracownicy fiz.- umysł.	2	8	3	6	12	66	3	67
Robotnicy wykwalifikowani	2	11	10	7	15	50	5	99
Robotnicy niewykwalifik.	1	14	16	8	11	48	1	62
Rolnicy	3	9	30	7	16	35	1	78
Prywatni przedsiębiorcy	0	3	9	7	13	68	0	43
Bierni zawodowo								
Renciści	4	4	20	8	11	48	6	155
Emeryci	4	5	11	2	14	60	4	202
Uczniowie i studenci	0	2	4	5	8	78	4	70
Bezrobotni	3	4	20	1	16	56	1	77
Gospodynie domowe i inni	0	5	12	13	21	48	1	70
Pracujący poza rolnictwem								
Sfera budżetowa	0	4	5	7	16	66	1	138
Sektor państwowy	0	10	4	4	14	64	4	125
Sektor prywatny	2	5	10	7	15	59	2	220
Spółdzielczość	0	12	3	3	0	82	0	31
Dochody na jedną osobę								
Poniżej 150 zł	5	5	20	8	13	48	1	217
151 - 225	2	10	15	8	14	49	2	207
226 - 325	1	5	11	4	13	62	3	281
326 - 425	1	2	9	5	16	65	3	180
Powyżej 426 zł	0	3	4	5	14	73	2	179
Ocena własnych war. mater.								
Złe	2	6	12	7	14	55	3	370
Średnie	1	5	13	5	15	57	3	502
Dobre	1	5	10	5	11	66	2	266
Udział w prakt. religijnych								
Kilka razy w tygodniu	4	4	9	8	16	56	2	80
Raz w tygodniu	2	6	12	6	13	58	3	662
Kilka razy w roku	2	4	11	5	15	60	3	295
W ogóle nie uczestniczy	1	5	12	7	15	58	1	97
Poglądy polityczne								
Lewica	0	6	13	7	15	59	1	253
Centrum	1	7	12	7	10	60	2	283
Prawica	1	4	8	3	15	67	2	307
Trudno powiedzieć	6	5	15	5	16	48	6	293

Tabela 4. Czy wydatki związane z kształceniem dziecka (dzieci) są dla Pan(i) rodziny obciążeniem finansowym:

(%)

	bardzo małym	raczej małym	raczej dużym	bardzo dużym	Liczba osób
Ogółem	8	33	41	18	435
Płeć					
Mężczyźni	6	30	42	21	210
Kobiety	9	36	39	16	225
Wiek					
do 24 lat	0	21	0	79	3
25-34	15	38	37	10	75
35-44	8	39	39	15	219
45-54	5	23	49	24	106
55-64	4	22	34	40	28
65 lat i więcej	12	0	73	15	3
Miejsce zamieszkania					
Wieś	6	31	39	25	152
Miasto do 20 tys.	18	30	34	19	48
od 21 do 100 tys.	3	43	43	11	95
101-500 tys.	13	30	40	16	83
501 tys.i więcej mieszk.	4	32	47	16	58
Region					
Północny	6	33	44	17	61
Zachodni	8	39	37	16	51
Środkowozachodni	4	30	47	19	69
Środkowy	5	42	39	14	85
Wschodni	9	20	45	26	51
Południowo-wschodni	13	33	31	23	49
Południowo-zachodni	13	32	39	16	69
Wykształcenie					
Podstawowe	6	27	36	31	88
Zasadnicze zawodowe	6	34	45	15	125
Średnie	9	39	38	14	169
Wyższe	11	24	47	18	54
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	13	29	40	19	56
Prac.umysł.niż.szczebła	9	35	45	11	73
Pracownicy fiz.- umysł.	9	35	48	8	34
Robotnicy wykwalifikowani	0	38	43	20	47
Robotnicy niewykwalifik.	7	33	40	21	34
Rolnicy	6	29	39	25	39
Prywatni przedsiębiorcy	7	48	42	4	28
Bierni zawodowo					
Renciści	10	27	35	28	39
Emeryci	18	22	29	31	21
Uczniowie i studenci	0	0	0	100	3
Bezrobotni	2	19	54	25	32
Gospodynie domowe i inni	10	56	22	12	30
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	14	31	43	12	69
Sektor państwowy	3	38	48	11	76
Sektor prywatny	5	37	38	20	121
Spółdzielczość	18	25	51	6	20
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	4	23	41	32	106
151 - 225	2	33	48	18	94
226 - 325	11	36	32	21	106
326 - 425	10	38	47	5	50
Powyżej 426 zł	16	36	42	6	61
Ocena własnych war. mater.					
Złe	3	20	43	35	158
Średnie	5	39	45	10	183
Dobre	20	46	28	6	94
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	0	31	35	34	26
Raz w tygodniu	11	34	40	16	255
Kilka razy w roku	6	29	47	18	111
W ogóle nie uczestniczy	0	46	30	24	40
Poglądy polityczne					
Lewica	4	34	43	19	113
Centrum	7	34	47	11	111
Prawica	12	30	37	21	114
Trudno powiedzieć	9	35	34	23	97